

WMG

JAARVERSLAG 2021

WERKGROEP MILIEUBEHEER BERG EN DAL

Postbus 26, 6560 AA Groesbeek

Voorkant: Nieuw aangelegde Ashorster beek

Jaarverslag 2021

BESTUURLIJKE AANGELEGENHEDEN

Bestuur

De samenstelling van het bestuur was in 2021 als volgt:

Voorzitter: Jo de Valk

Secretaris: Joost Buers

Penningmeester: Hans Crone

Bestuursleden: Henny Brinkhof, Gijs Looijen (tot juli 2021), Remco Vogel, Victorien Mertens.

Vanwege verhuizing naar Noord-Brabant heeft Gijs Looijen besloten terug te treden als bestuurslid, de functie is nog vacant. Tijdens een etentje hebben we als bestuur afscheid van Gijs genomen en hem bedankt voor zijn bijdrage aan het werk van onze vereniging.

Algemene ledenvergadering 2021

Op woensdag 14 juli 2021 van 19-19.30 u vond de jaarvergadering plaats in Eethuis De Diepen in Milsbeek waar het bestuur verantwoording aflegde over het jaar 2020.

Het financieel jaarverslag werd door de penningmeester gepresenteerd. Nadat de kascommissie haar bevindingen had gerapporteerd en er niets op aan te merken had, werd het financieel verslag door de ledenvergadering goedgekeurd en het bestuur gedechargeerd.

Alle aftredende bestuursleden werden herbenoemd.

Voorzitter Jo de Valk gaf een korte uiteenzetting van de lopende projecten en Henny Brinkhof gaf toelichting bij het jaarverslag.

Na de jaarvergadering maakten we een wandeling door het Koningsven, het natuurontwikkelingsproject van Natuurmonumenten.

Jubileum 50-jarig bestaan

In januari 2022 bestaat de WMG 50 jaar! We zijn begonnen met de voorbereidingen van dit jubileum. Plannen daarvoor zijn o.a. om een publicatie te maken met interviews van oud-leden, terugblikken op markante onderwerpen uit onze geschiedenis, krantenknipsels etc. Verder is begonnen met de voorbereidingen van activiteiten zoals excursies, feest etc.

Folder

Het bestuur heeft besloten een nieuwe publieksfolder te maken over de WMG. Deze is eind 2021 gedrukt. In de folder wordt informatie gegeven over de activiteiten van de WMG en de mogelijkheid voor nieuwe leden om zich aan te melden. De folder wordt verspreid door leden zelf bijv. bij LBG-activiteiten en is ook neergelegd bij het VVV en de bibliotheek Groesbeek.

NATUUR EN LANDSCHAP

Partneroverleg natuur en landschap

Drie keer per jaar vindt het door gemeente georganiseerde partneroverleg natuur en landschap plaats, waarin onder voorzitterschap van de gemeente alle organisaties die hier actief zijn in natuur en landschap elkaar treffen. Dit is vooral bedoeld om elkaar te informeren. Gijs Looijen was de afgelopen jaren onze vertegenwoordiger in dit gremium. Omdat hij zijn bestuursfunctie heeft beëindigd is die rol overgenomen door Remco Vogel. De thema's die in 2021 zijn besproken zijn: de voorgenomen ontwikkelingen op landgoed Nederrijk, de voorbereiding van de op te stellen omgevingsvisie, de stand van zaken met betrekking tot de plannen voor zonneparken, de maatregelen ter voorkoming van wateroverlast in Breedeweg en het project Living Lab Ooijpolder van de Radboud Universiteit dat de succesfactoren van biodiversiteitsherstel onderzoekt.

Ontwikkelingen landgoed Nederrijk

Opeenvolgende eigenaren van voormalig landgoed Nederrijk proberen al decennia een voet tussen de deur te krijgen bij de gemeente om woningbouw toe te staan op het landgoed. Niet voor de eigenaar om er zelf te gaan wonen, maar als rendement op de gedane investering in de aankoop van het landgoed. Vorige colleges reageerden steeds afwijzend op deze verzoeken; men zag er geen meerwaarde in voor de natuur en ook geen maatschappelijke meerwaarde. Dit lijkt ons nog steeds een zeer valide standpunt. Er is geen maatschappelijk probleem dat om een oplossing vraagt. Het overgrote deel van het bosgebied ligt in het Gelders Natuur Netwerk, enkele kleinere percelen niet. Eind november 2021 werd bekend dat het toen zittende college (in meerderheid) wel mee wilde werken aan bouwplannen. Die houden in dat er een heel groot landhuis komt nabij de plek waar ooit Rudolf Jurgens in 1916 een landhuis had bedacht maar nooit heeft gebouwd. En op de plek van de voormalige boerderij aan de Oude Kleefsebaan mogen maar liefst drie extra bouwblokken worden gerealiseerd. Dit in ruil voor een groen sausje over het gebied dat vooral uit bos maar ook uit agrarische pachtgronden bestaat: aanplant van heggen en het zgn. wegwerken van achterstallig onderhoud in het bos. Volgens ons is dit nergens voor nodig en zelfs ongewenst. Onder het mom van 'revitalisering' gaat er een aantal dure woningen worden neergezet. Wij denken niet dat de natuur hier iets mee opschiet. Andere bouseigenaren willen dan ook wel het rendement van hun bezit opvoeren met uitgifte van bouwblokken. Dit staat natuurlijk haaks op de doelstellingen van het natuurbeleid. De WMG heeft hierover een brief gestuurd aan de provincie die verantwoordelijk is voor dit beleid.

Mountainbikers

In het coronajaar 2020 zagen we dat het aantal MTB-ers in de bossen enorm is toegenomen, mede dankzij het populaire nieuwe routenetwerk dat in het Rijk van Nijmegen is aangelegd. De routes liggen grotendeels in de bossen van Staatsbosbeheer die dit met stichting MTB routenetwerk Rijk van Nijmegen overeengekomen is. Ook buiten deze paden doken steeds meer fietsers op wat geregeld leidde tot discussies met wandelaars, en er ontstonden zorgen over aantasting van natuurwaarden: beschermde diersoorten die worden verstoord en doodgereden, erosie en boomwortels die beschadigd raken. De WMG heeft daarom in januari 2021 Staatsbosbeheer verzocht om alle belanghebbenden bij elkaar te brengen om erover te praten. Het antwoord was dat men zich bewust is van de problemen en zorgen; de aanleg van nieuwe routes was stilgelegd en zo nodig zou men in het najaar belanghebbenden uitnodigen voor een evaluatiegesprek. Ook wilde SBB het effect van het opheffen van de coronamaatregelen afwachten.

In het najaar van 2021 werd naar aanleiding van een handhavingsverzoek dat de VNC bij de provincie had ingediend, een onderzoek gestart, een natuurtoets in opdracht van de provincie, naar de effecten van de MTB-routes op flora en fauna. Staatsbosbeheer liet daarop weten eerst de resultaten daarvan af te wachten. Wel werd het MBT-netwerk in 2021 nog uitgebreid met een bikepark in Mook (gemeenteterrein) waardoor het nog drukker werd. De resultaten van het onderzoek zijn inmiddels (2022) bekend. Er is schade aan de natuur o.a. aan de beschermde zandhagedis en vliegend hert. De onderzoekers adviseren de routes op de kwetsbare plekken te verleggen. Het is nu aan de provincie om daarop te handelen.

VERKEER

Fietspad door de spoorkuil

Het wordt een gebed zonder end: we hebben nog steeds geen overeenstemming bereikt met de gemeente. In onze overeenkomst uit 2016 met de gemeente is opgenomen dat er overleg over aanvullende maatregelen zal plaatsvinden indien er meer slachtoffers onder de reptielen vallen dan als toelaatbaar is afgesproken (o.a. 15 zandhagedissen). Dat laatste is ieder jaar het geval: in 2021 sneuvelde minstens 42 zandhagedissen (en 1 hazelworm) onder de welen van fietsers en scooters. Desondanks weigert het gemeentebestuur te praten over het nemen van aanvullende maatregelen.

Bovendien is een nieuw punt van onenigheid ontstaan. Eind december 2020 werd bekend dat de gemeente het 6 km lange betonfietspad langs de voormalige spoorlijn tussen de Biesseltsebaan en de Duitse grens van twee naar vier meter wil laten verbreden. Hiervoor heeft de gemeente subsidie aangevraagd bij het Rijk en toegekend gekregen. Wij vinden verbreding totaal onnodig en ook onwenselijk, omdat dit onherroepelijk zal leiden tot meer doodgereden reptielen. Bovendien heeft de spoorlijnzone een belangrijke ecologische functie, niet alleen voor reptielen en andere warmteminnende diersoorten in met name de spoorkuil, maar ook als ecologische verbindingzone in het buitengebied. Daarnaast zullen er voor de verbreding veel bomen gekapt moeten worden in het buitengebied en is landschappelijk gezien zo'n breed fietspad een geweldige dissonant. Over de verbreding van het fietspad langs de spoorlijn is in februari 2021 overleg gehouden tussen de WMG en wethouder Fleuren. De wethouder wilde graag samen optrekken met de WMG om de verbreding te onderzoeken. Omdat duidelijk werd dat de gemeente geen geld beschikbaar wil stellen voor verbetering van de natuur langs het fietspad of elders (natuurcompensatie) heeft de WMG besloten hier niet aan mee te werken. Wij blijven het gemeentebestuur wijzen op de verplichtingen, zonder einddatum, die men met het ondertekenen van de overeenkomst is aangegaan.

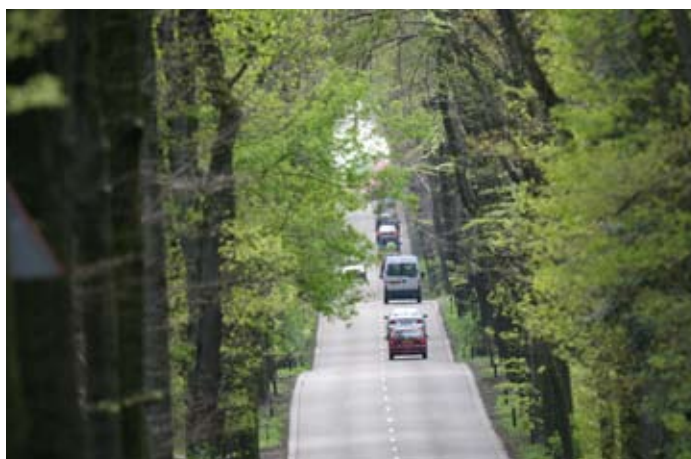
Het plan tot verbreding en ons verzet daartegen trok ook landelijk de aandacht. We traden op bij Een Vandaag en Omroep Gelderland, een ook verschenen er columns en artikelen in diverse kranten.

Motoren op de Zevendalsebaan en Zandbaan

De Zevendalsebaan en Zandbaan zijn oude wegen met een rijke geschiedenis. Ze staan al op een kaart uit 1570. De Zandbaan was een oude verbindingsweg tussen Groesbeek en Mook. De Zevendalsebaan ligt op een oude landsgrens en is nog steeds een provinciale grensweg. Beide onverharde paden staan als 'recreatieweg' in het bestemmingsplan buitengebied. Het is druk geworden op deze openbare wegen; niet alleen wandelaars maken er graag gebruik van, ook fietsers, mountainbikers, ruiters en (soms) auto's en de laatste jaren worden ook steeds vaker motoren gezien. We zijn er inmiddels achter gekomen dat er een internationale motorroute is uitgezet over deze zandpaden. Ook rond De Horst gaat deze route over een aantal onverharde paden. Deze kwetsbare paden en mooie natuur raken daardoor niet alleen beschadigd, maar er ontstaan ook gevaarlijke situaties. We hebben daarom eind juni 2021 een verzoek ingediend bij de gemeente om deze trajecten af te sluiten voor gemotoriseerd verkeer. We wachten nog op een reactie.

Verkeersbesluit kruising Mooksebaan-Biesseltsebaan

De gemeentebesturen van Berg en Dal en Mook en Middelaar hebben medio 2021 gezamenlijk besloten dat het kruispunt bij herberg 't Zwaantje veiliger moet worden. Er zijn veel wandelaars en fietsers die daar de Mooksebaan/Groesbeekseweg willen oversteken. Zij moeten nu al voorrang verlenen, maar door het plaatsen van stopborden en een stopstreep moeten ze verplicht stoppen voordat ze kunnen oversteken. De verkeerssituatie wordt hiermee duidelijker en veiliger, aldus de beide colleges. Bovendien is besloten de verkeerssnelheid komend vanuit de Mooksebaan in stappen terug te brengen van 80 naar 60 km/uur en daarmee de naderingssnelheid op het kruispunt te verlagen. De WMG heeft een inspraakreactie gegeven op deze verkeersbesluiten. Wij zijn het eens met de aanpak, maar vinden dat er meer gedaan kan worden. Wat ons betreft wordt de max. snelheid over de hele Mooksebaan teruggebracht naar 60 km/uur. Dit in verband met de veiligheid, niet alleen voor de mensen maar ook voor overstekend wild. Reeën worden afgeschoten om aanrijdingen te voorkomen. De wildstand wordt dus aangepast aan de verkeersveiligheid. Ook om te voorkomen dat er bomen gekapt gaan worden voor verkeersveiligheid, lijkt het ons een beter om de max. snelheid van het verkeer te verlagen. Uit onderzoek blijkt dat dit het tunneleffect voor de automobilist verlaagt en het aantal aanrijdingen (met wild) fors reduceert. Op de Groesbeekseweg (gemeente Mook) in het verlengde van de Mooksebaan (Groesbeek) is de toegestane snelheid al max. 50 km/uur ter bescherming van het wild. Dit zou dus ook beter op elkaar aansluiten. Ook omwonenden hebben voor deze snelheidsverlaging gepleit. Helaas hebben we nog geen reactie van de gemeente ontvangen.

Mooksebaan wordt steeds drukker

Ontsluiting Groesbeek-A73

De gemeente Mook en Middelaar doet opnieuw een haalbaarheidsonderzoek naar de ontsluiting Groesbeek-Mook-A73, via de zgn. 5A variant. Men wil de weg tussen Groesbeek en Molenhoek verbreden en deze vóór het spoorbruggetje doortrekken langs het spoor, door het natuurgebied/ecozone onder aan de Heumense Schans tussen het treinstation (het groenste station van Nederland) en de stuwwal. Vervolgens sluit de weg via de Veldweg aan op de Rijksweg. Het is de bedoeling van de gemeente dat ook vrachtverkeer via de nieuwe route geleid wordt. Om sluipverkeer te voorkomen worden het bruggetje en de spoorwegovergang afgesloten voor alle autoverkeer. Het oostelijk deel van Molenhoek heeft dan geen directe verbinding meer met Mook en Groesbeek.

De gemeente heeft de afgelopen vijftien jaar al twee keer eerder pogingen gedaan deze weg te realiseren. Protesten van inwoners (Belangengroep Boomm) en natuurorganisaties, dreigende vernietiging van de natuur, aantasting van de leefbaarheid van de wijk door geluidsoverlast en luchtvervuiling, hoge kosten en onvoldoende politiek draagvlak hebben de plannen doen stranden. Nu staan ze opnieuw op de agenda. Belangengroep Boomm heeft een protestbrief naar de gemeente Mook en Middelaar gestuurd met een petitie 'Mookerhei autovrij' die door 1200 mensen ondertekend is. Ook de WMG is tegen de 5A variant vanwege de schade aan de natuur in een bijzonder gebied, de milieuvervuiling en de aantasting van de leefbaarheid. We hebben de petitie ondertekend en we worden op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen.

RUIMTELIJKE ORDENING

Bouwplan Groen Groesbeek

De komende jaren staan er tal van woningbouwprojecten in onze gemeente op stapel. Een andere nieuwe ontwikkeling is dat in de vergunningverlening zgn. participatie een grotere rol gaat spelen. Initiatiefnemers worden geacht eerst hun plan te bespreken met belanghebbenden zoals omwonenden of belangenorganisaties alvorens ze de vergunning definitief aanvragen.

In 2021 werd bekend dat er plannen zijn om huizen te gaan bouwen op het voormalige terrein van tuincentrum Groen Groesbeek ten zuiden van de wijk Herwendaal. Deze worden uitgevoerd door aannemingsbedrijf Janssen-Groesbeek. De WMG heeft een onderhoud gehad met deze aannemer. De WMG is geen tegenstander van de bouwplannen aldaar, maar heeft wel een aantal voorstellen aangedragen die de wijk ten goede kunnen komen met betrekking tot de natuur en het (leef)milieu op die locatie. Naast het terrein ligt een ecologische verbindingzone langs de (helaas drooggevalen) Drulsebeek. Wij pleiten ervoor deze zone te verbreden waardoor de natuur zich beter kan ontwikkelen en deze strook ook aantrekkelijk wordt voor de nieuwe bewoners. In verband met de afwatering lijkt het ons verstandig om enkele graften aan te leggen, ook bovenstreams in het agrarische gebied. In het kader van de klimaatdoelen pleiten wij voor zonnepanelen op de daken en maatregelen dat de woningen niet aan het gas hoeven en het liefst helemaal klimaatneutraal zijn. Tenslotte vraagt de WMG de lemlagen onder het terrein in kaart te brengen en te voorkomen dat de funderingen van de woningen deze lagen aantasten. De lemlagen zorgen voor een watervoerend pakket dat belangrijk is voor de Drulsebeek, de 'Eau de Colonjes' (poel achter de Lidl), de bronnen stroomafwaarts bij Oomen en de kweldruk in bijvoorbeeld De Foepertpot.

Reomie terrein

Ook zijn er plannen voor woningbouw op het voormalige Reomie terrein, een legerdump tussen het dorp Ooij en de Waal. Het terrein stond begin 2021 te koop. Er kwam een projectontwikkelaar op af. Schipper Bosch wil 250 woningen gaan bouwen op dit terrein waar ooit een steenfabriek zat. Historische resten van de steenfabriek zijn nog aanwezig, zoals de steenovens en schoorsteen. Conform de nieuwe participatieregels organiseert het bedrijf regelmatig overleg/rondleidingen met belanghebbenden om hen te informeren. Het bouwplan stuitte op grote weerstand o.a. vanwege het bouwen van hoogbouw aan de kant van de Waal. Projectontwikkelaar Schipper Bosch presenteerde eind mei haar nieuwe plannen. Ten opzichte van de eerdere ideeën lijkt dit plan beter recht te doen aan de cultuurhistorie van het terrein en bovendien meer aandacht te geven aan een natuurlijke inpassing van de bebouwing.

Wij zijn absoluut niet tegen woningbouw bij het dorp Ooij, maar wel tegen deze orde van grootte op dit terrein. Het hoogste, beeldbepalende, gebouw zal een flat van vier woonlagen bovenop de ringoven worden. Omdat het hele Reomieterrein ongeveer 6 meter opgehoogd is boven de omliggende Ooijpolder, zal dit bouwwerk ca.

Hoogwater in de Waal

22 meter boven het polderniveau uitsteken. Dit past niet in het vlakke rivierlandschap van de Waal. Wij pleiten ervoor meer rekening te houden met de cultuurhistorische waarden van het terrein en de ligging in het unieke landschap eromheen.

Voormalig politiebureau Groesbeek

Het oude politiebureau aan de Molenweg te Groesbeek is verkocht aan een projectontwikkelaar. Die was aanvankelijk van plan het markante gebouw te slopen en te vervangen door een nieuw appartementengebouw. Na verzet van de erfgoedverenigingen heeft de gemeente medio 2021 het gebouw aangewezen als gemeentelijk monument. De projectontwikkelaar heeft daarop zijn plan aangepast, er komt nu een nieuwe aanbouw achter het oude gebouw. In totaal moeten er zo'n 40 zorgappartementen worden gerealiseerd. De WMG zal het plan beoordelen zodra er meer bekend is over de concrete uitvoering, ook van de buitenruimte eromheen.

Ontwikkelingen kippenstallen Dennenkamp

Nadat een krappe meerderheid van de raad in september 2018 een voorkeur uitsprak voor vestiging van een melkfabriek in de voormalige kippenstallen van Van Deurzen, was het wachten op het vervolg. Dat kwam er niet, althans geen melkfabriek. Op 21 juni 2021 werd bekend dat de locatie verkocht is aan een projectontwikkelaar die ook de voormalige voetbalvelden van Achilles gekocht heeft. Hij wil er woningen realiseren. Het gemeentebestuur heeft hier voorlopig afwijzend op gereageerd, omdat men al voldoende bouwlocaties heeft voor de korte termijn. In januari 2022 werd bekend dat de gemeente wel toestemming geeft om voor een tijdelijke periode van 5 jaar een caravan- en botenstalling te realiseren in de oude stallen.

Theehuis bij pannenkoekenrestaurant de Duivelsberg

De WMG werd benaderd door de eigenaar van pannenkoekenrestaurant De Duivelsberg in Berg en Dal over zijn initiatief om een theehuis te gaan bouwen buiten het bestaande bouwvlak. Dat is een bouwwerkje van bescheiden afmetingen van waaruit het terras bediend kan worden. We hebben het plan bestudeerd en met de eigenaar besproken. Wat ons betreft is er geen bezwaar tegen het plan. In 2022 krijgt dit een vervolg.

Beleidskader Horeca

Eind januari 2020 heeft het gemeentebestuur een concept Beleidskader horeca gepubliceerd. De WMG heeft daar een zienswijze op ingediend. Voor ons is dit beleidskader van belang omdat het rechtstreeks van invloed is op de drukte in het buitengebied. Het regelt bijv. de horeca-nevenactiviteiten van agrariërs in het buitengebied. In dit ontwerp beleidskader wordt zowel bestaand beleid verwoord, dat in o.a. bestaande bestemmingsplannen in regels is uitgewerkt, als ook nieuw beleid verwoord.

Het probleem is dat de nieuwe beleidskeuzes niet of minimaal worden onderbouwd. Zo wil men gaan toestaan dat alle agrarische bedrijven binnen deze gemeente een mini-camping kunnen gaan beginnen. Een ander punt waar de WMG bezwaar tegen maakt is het in principe openstellen van het gehele grondgebied van onze gemeente voor de nieuwvestiging van zelfstandige horeca. Waarbij de definitie van horeca ook nog eens onduidelijk is. Onze kritiek richtte zich o.a. op het feit dat de meest ruime regels worden toegepast op de hele gemeente, het ontbreken van een goede inventarisatie van de huidige situatie en de te ruime (avond)eindtijd

voor nevenactiviteiten in het buitengebied.

Mede n.a.v. de zienswijzen heeft de raad in de carrouselvergadering in januari 2021 het beleidskader horeca unaniem niet geschikt geacht voor behandeling in de raadsvergadering. Alle fracties waren van mening dat er nog te veel vragen en te veel onduidelijkheden zijn om een goed besluit over dit stuk te kunnen nemen. De raad wil eerst een inventarisatie zien van alle bestaande horeca-activiteiten in het buitengebied. Daarna werd het stil, totdat in maart 2022 de boeren zich lieten horen in De Gelderlander. Volgens hen worden ze veel te veel aan banden gelegd in de horecanota. Gevolg hiervan was dat de wethouder aankondigde met boeren en horecasector in gesprek te willen. Helaas is de WMG hiervoor niet uitgenodigd. We wachten de verdere ontwikkelingen af.

MILIEU

Energietransitie

In 2021 hebben wij alle initiatieven met betrekking tot de in te richten zonnevelden nauwlettend gevolgd en met alle initiatiefnemers contact gehad. Onze leidraad is dat we geen tegenstander zijn van zonnevelden als de inrichting en het beheer van de terreinen een daadwerkelijke verbetering voor natuur en milieu betekenen ten opzichte van de huidige situatie van gangbare landbouw. Dat is soms lastig te beoordelen vanaf papier. De stand van zaken van de ons bekende initiatieven is per eind 2021 als volgt:

Zebra Millingen: dit plan behelst een groot zonnepark van 100 ha op land (50 ha zonnepanelen, 50 ha natuur en landschap) en 7 ha zonnepanelen op de naastgelegen zandplas van De Beijer. Het project heeft een eigen website waarop de voortgang te volgen is. In september 2021 kwam het bericht dat Tennet onvoldoende capaciteit op het stroomnet heeft om de teruglevering van dit zonnepark te kunnen verwerken. Daarop volgde een reactie van de wethouder. De huidige stand van zaken m.b.t. de congestie is onbekend. Een ander probleem is dat het plan deels in ganzenrustgebied valt waar arctische ganzen zoals de kolgans en de toendrarietgans 's winters hun voedsel zoeken.

Crumpsestraat Millingen (Wiek II): de gemeenteraad heeft op 10 december 2021 een motie aangenomen waarin de raad uitspreekt dat zij het plan Wiek II niet wenselijk acht omdat draagvlak ontbreekt, en zij verzoekt het college bij de initiatiefnemer nogmaals onder aandacht te brengen dat de raad geen medewerking tot ontwikkeling zal verlenen als het draagvlak, naar oordeel van de raad, niet aanwezig is. Daarmee lijkt dit project voorlopig niet haalbaar.

Rioolwaterzuivering Botsestraat Millingen: er zijn in 2021 geen nieuwe ontwikkelingen bekend gemaakt. Ook dit project ligt deels in ganzenrustgebied.

Boersteeg: ook hier geen nieuwe ontwikkelingen. Er is ook niet gereageerd op inbreng vanuit de natuurorganisaties, in het kader van het partneroverleg natuur en landschap, over het inrichtingsplan.

Lagewald: vier lokale natuurorganisaties (WMG, Stichting Landschap Ooijpolder-Groesbeek, IVN Rijk van Nijmegen en Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen) hebben gezamenlijk een reactie gegeven n.a.v. de presentatie van het inrichtingsplan in het partneroverleg natuur en landschap d.d. 29 juni 2021. Daarop volgde een aanpassing van het inrichtingsplan. Daarna hebben de vier organisaties nogmaals hun standpunt aan de gemeente kenbaar gemaakt. Een belangrijk uitgangspunt voor ons is dat de aangelegde natuur en landschapselementen in stand blijven nadat het zonnepark (na 25 jaar?) is afgebroken.

In de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022 kwam de besluitvorming in de raad over deze plannen stil te liggen.

We zijn er een voorstander van om de mogelijkheden voor zonnepanelen op daken en gebouwen beter te benutten. We hebben de gemeente gevraagd om dit te stimuleren. En we zijn bezorgd over nieuwe initiatieven voor de plaatsing van windturbine in de gemeente of net daarbuiten, in het Reichswald.

Kleinschalige landschapsvriendelijke en stille windturbine het equivalent van zonnepanelen op daken?

De Foeperpot 2013 links en 2020 rechts verandert sterk als gevolg van verdroging

Ammoniakdepositie en verdroging

Ook in 2021 was ammoniakdepositie een belangrijk onderwerp in het landelijk nieuws. De overheid moest met beleid komen. Naast technische oplossingen probeert zij bedrijven stimuleren te stoppen, maar dat gebeurt steeds op basis van vrijwilligheid. Wel heeft zij daarvoor een flink bedrag gereserveerd. In diverse rapporten is te lezen dat die maatregelen onvoldoende zullen zijn en dat het beleid de toets van de Raad van State niet zal doorstaan.

2021 was voor het eerste in 3 jaar een normaal jaar met niet al te hoge temperaturen en voldoende neerslag. Daarmee zijn de problemen die ontstaan zijn in de droge jaren niet van de baan. Veel bomen in het bos zijn nog niet hersteld van de droogte en er ligt veel dood hout op de bosbodem. Ook de opslag van boompjes in de natte natuur van Groesbeek gaat niet meer vanzelf weg. Ook blijven beken als Drulse beek droog staan, wat ook geldt voor De Groesbeek, die zonder kunstgrepen (pompen) niet meer stroomt.

De WMG trok aan de noodrem en zette deze problematiek op de agenda. Zij pleitte ervoor verdroging van de stuwwal tegen te gaan door de aanleg van graften in het hellinggebied in het kader van het project wateroverlastbestrijding van de Breedeweg. Helaas bleek het eerste fase van dit project als in te ver gevorderd stadium om nog ingrijpend te veranderen. In de tweede fase zullen wij bij de planvorming betrokken worden. Ook de Foeperpot heeft te lijden van de droogte. De begroeiing verandert er snel ten negatieve. Het waterschap Rivierenland wil wel een stuwtje plaatsen bij de Oude Drulse weg, maar de Drulse beek staat daar het hele jaar daar droog, waardoor er niets te stuwen valt. Aanpassingen aan de diepe A-watgang, zodat die minder water onttrekt aan de Foeperpot stuiten op weerstand bij het waterschap. De gemeente en de WMG zullen hierin gezamenlijk moeten optrekken om het waterschap te overtuigen dat er iets moet gebeuren om de Foeperpot te redden.

Natuurinclusieve landbouw of landbouwinclusieve natuur

Steeds duidelijker wordt dat als we de natuur belangrijk vinden, we niet meer om de landbouw heen kunnen. Het negatieve effect van de agrarische praktijk op de natuur is groot. Drie problemen komen op dit moment het sterkst naar voren: 1. de stikstofcrisis, 2. de klimaatverandering als gevolg van veel broeikasgassen zoals CO₂ en 3. de terugloop van de biodiversiteit oftewel het aantal soorten planten, insecten, vogels, zoogdieren die om ons heen te vinden zijn. Daarmee is niet gezegd dat deze problemen door alleen de landbouw worden veroorzaakt. De conventionele landbouw speelt wel een grote rol en speelt een té kleine rol in het terugdringen van deze problemen.

Er zijn vormen van landbouw die wel bijdragen aan een oplossing voor het verminderen van de CO₂ in de atmosfeer,

Eeuwenoude kastanjes staan in een rij op een historische wal

die geen of veel minder stikstofuitstoot veroorzaken en die bijdragen aan biodiversiteit. In de gemeente zijn daar mooie voorbeelden van. Zo hebben we al heel lang een aantal biologische (-dynamische) boeren in ons midden die zonder chemische gewasbescherming gezonde groentes of druiven kweken of zorgen voor biologische vlees. Ook in de Ooijpolder wordt op natuurvriendelijke manier landbouw bedreven met als gevolg dat weidevogels daar nog steeds een broedgebied hebben. Met struweel, houtwallen en natuurstroken.

Sinds een jaar of acht is er in Groesbeek een prachtig voedselbos dat is uitgegroeid tot een voorbeeld en inspiratiebron voor velen in binnen- en buitenland. Een voedselbos is een landbouwsysteem waar met de natuur wordt samengewerkt en niet er tegen in zoals bij bijvoorbeeld een maisakker. Het bestaat uit minimaal 4 plantlagen en bevat een diversiteit aan productieve en het systeem ondersteunende soorten planten, struiken, bomen, kruiden en bijkruiden. In een voedselbos is een diverse flora en fauna, er is een natuurlijk evenwicht waardoor meetende insecten zelf weer worden geconsumeerd door bijvoorbeeld vogels en dus niet de kans krijgen om een plaag te vormen.

De WMG is bezig met een projectidee om uit te zoeken of een stukje Groesbeeks bos van ongeveer 1,5 ha omgevormd kan worden naar een voedselbos. Startpunt zijn tientallen kastanjabomen op rij die al vele jaren een goede kwaliteit kastanjes produceren. Ook staan er nog andere hoge bomen zoals beuk en winteriek. Tussen de bomen op rij staat opschot van jonge pionierbomen die makkelijk te vervangen zijn door fruitbomen en bessenstruiken. Op de bodem staan al bosbessen. De kruidlaag kan verder aangevuld worden met nog andere eetbare soorten zoals daslook. De eigenaar Staatsbosbeheer moet nog wel met het plan instemmen. Zij hebben aangegeven niet mee te willen werken aan dit plan. Wij beraden ons hierop en kijken hoe we dit idee toch op een of andere manier kunnen realiseren.

BESTUURLIJK OVERLEG MET DE GEMEENTE

In het verleden had de WMG regelmatig een algemeen overleg met de gemeente, met een of meer wethouders evt. ondersteund door ambtenaren. Zowel de gemeente als de WMG brachten dan bespreekpunten in. In november 2020 heeft dit overleg weer plaatsgevonden na een lange periode van stilte. In 2021 geen apart overleg geweest.

Dat betekent niet dat er geen overleg heeft plaatsgevonden. We doen ook mee aan het partneroverleg (zie boven) dat drie keer per jaar plaats vindt. We zijn een van de partners die door de gemeente uitgenodigd worden voor een overleg. Daarnaast hebben we zo nodig contact met wethouders, raadsleden en ambtenaren. We houden alle ontwikkelingen bij en reageren daarop vanuit onze natuur- en milieustandpunten. We nemen contact op met de betreffende ambtenaren, schrijven brieven of spreken in op een raadsvergadering.

In verband met de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022 hebben we eind 2021 een memo opgesteld waarin we de belangrijkste thema's rond natuur en milieu hebben vertaald naar praktische actiepunten voor de gemeenteraadsverkiezingen. We hebben met alle politieke partijen contact opgenomen om dit memo toe te lichten en te bespreken. Enkele partijen hebben van ons aanbod gebruik gemaakt.

EDUCATIE EN VOORLICHTING

Groesbeeks Milieujournaal

In 2021 zijn weer drie nummers van het Milieujournaal uitgekomen.

Na bijna 50 jaar weet de redactie van het Groesbeeks Milieujournaal het niveau nog steeds hoog te houden. Telkens zijn er mensen bereid om artikelen te schrijven over onderwerpen die natuur, milieu en landschap in ons werkgebied aangaan, en zich daarvoor vaak uitgebreid te verdiepen in zo'n onderwerp. Een voorbeeld daarvan is de reeks artikelen van Paul Thissen en Peter Pouwels over de geschiedenis van de landgoederen. En Niek Willems neemt telkens een ander voedingsmiddel onder de loep en bespreekt daarvan taal, geschiedenis, productie en gebruik. Met het vertrek van Gijs Looijen uit onze regio kwam een eind aan de serie boekbesprekingen die Gijs in zijn geheel eigen stijl opstelde. Een nieuwe serie is al weer gestart: Op bezoek bij duurzame landbouw, door Jeanne Mertens en Remco Vogel.

Vaste rubrieken zijn De veganistische keuken, met telkens een verrassend recept, de fotoverslagen van de jeugdgroepen Aardhommels, Aardmannetjes en (sinds eind 2021) de nieuwe Aardsterren. Een nieuwe rubriek is het Nieuws uit het bestuur. Het bestuur wil graag de leden meer betrekken bij haar activiteiten en informeren over de onderwerpen waar zij mee bezig is.

Milieujournaal 183 (mei 2021)

Met o.a.

- Geschiedenis landgoed Nederrijk (deel 1)
- In gesprek met Jan Jacobs
- Wespvlinders in Groesbeek
- Nieuwe rubriek: Nieuws uit het bestuur
- Energietransitie: wie wil er wonen naast een zonnepark?
- Boekbespreking: Wat bomen ons vertellen
- Ons voedsel: zonnebloem

Milieujournaal 184 (augustus 2021)

Met o.a.

- Geschiedenis landgoed Nederrijk (deel 2)
- Wandelroute Nederrijk
- Op bezoek bij Biologische tuinderij Gordons Spoor
- Ons voedsel: gember

Milieujournaal 185 (december 2021)

Met o.a.

- Geschiedenis De But & Dekkerswald
- Verdroging in Groesbeek
- Geothermie
- WMG en de gemeenteraadsverkiezingen 2022
- Ons voedsel: thee

Website

De website van de WMG (www.wmg-groesbeek.nl) functioneert zeer naar wens en wordt door Nel van den Bergh zeer regelmatig bijgewerkt met het laatste nieuws van Groesbeekse natuur- en milieu-aangelegenheden. Naast de actualiteit biedt de website ook zeer veel achtergrondinformatie. Veel dossiers hebben een lang verleden en alle relevante stukken zijn terug te vinden. De website biedt een schat aan informatie waar veel werk in gestoken wordt. Subwerkgroepen zoals jeugdeducatie, Landschapsbeheer Groesbeek en Milieujournaal hebben een eigen pagina.

Aardhommels, Aardmannetjes en Aardsterren

De WMG organiseert sinds jaar en dag verschillende natuureducatieve activiteiten voor kinderen.

De Aardmannetjes, een groep kinderen van 6 t/m 8 jaar, gaan eenmaal per maand o.l.v. Dianne de Bruin op zaterdagochtend de natuur in. Op een speelse en enthousiaste manier weet Dianne mooie plekken te vinden waar je prachtige natuur kunt beleven en kennis kunt opdoen.

Aardsterren

Door ernstige ziekte van Annemieke Nillessen kwamen de aardsterren enkele jaren geleden tot stilstand. Remco Vogel wil deze kindergroep weer nieuw leven inblazen. Hij heeft al aan werving gedaan en met ingang van 2022 zal deze groep opnieuw van start gaan.

De **Aardhommels** zijn ouder: 9-13 jaar. Zij fietsen eenmaal per twee weken onder leiding van Erik Lamers, Britt Kuipers en Henny Brinkhof op ontdekkingsstocht naar omliggende natuurgebieden. Eenmaal per jaar is er een kamp in de vrije natuur. In 2021 waren ze te gast bij de werkschuur van Natuurmonumenten in het Zevendal.

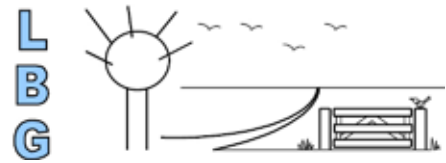

Oud-Aardhommel Yuri van der Horst is inmiddels niet alleen volleerd vogelringer maar geeft er ook deskundig uitleg bij. Hier weegt en ringt hij havikken die Gerard Müskens hoog in de boom uit het nest gevestigd heeft.

De Tullekesbôm en NLDoet

NLDoet 2021 kon niet doorgaan op de gebruikelijk datum in maart vanwege coronabeperkingen, maar verschoof naar het laatste weekend van mei. Het was weer een mooie actie. Er kwamen zo'n 25 kinderen naar de Tullekesbôm om een nestkast in elkaar te zetten, soms met een beetje hulp van een handige ouder of opa. Iedereen ging tevreden naar huis met een nestkast die in de eigen tuin kan worden opgehangen. Met dank aan het Oranjefonds voor de bijdrage in de kosten en aan Henk Klaassen die de voorbereidingen heeft uitgevoerd. De jaarlijkse excursie van groep 4 van de Sieppe naar de Foerperpot en de Natuurdetectivedagen gingen niet door.

JAARVERSLAG WERKGROEP LANDSCHAPSBEHEER GROESBEEK 2021

Landschapsbeheer Groesbeek (LBG) bestaat uit een club vrijwilligers en is onderdeel van Werkgroep Milieubeheer Berg en Dal. De doelstelling van LBG is mensen bewuster maken van de nog aanwezige natuur in hun omgeving en er op een actieve manier positief aan bijdragen.

Dit doen we door:

1. Het organiseren van educatieve wandelingen en excursies
2. Het uitvoeren van vrijwillig landschapsbeheer
3. Organiseren van informatieve avonden
4. Inventariseren en beschermen van vogels
5. Meedoen aan het kampioenschappen heggenvlechten
6. Mee te doen aan NLdoet

1. Educatieve wandelingen en excursies

Evenals het jaar daarvoor stond ook 2021 in het teken van de corona-pandemie. Een groot deel van het jaar waren er geen activiteiten mogelijk. Toen dat weer mocht konden we toch nog twee publieksexcursies organiseren.

De eerste excursie vond plaats op zondag 5 september vanaf Het Balkon van Groesbeek aan de Derdebaan. Doel was het voormalige Landgoed Nederrijk ofwel het Bos van Jurgens. Peter Pouwels en Paul Thissen hadden daar twee artikelen aan geweid in het Groesbeeks Milieujournaal en er een uitgezette wandeling aan gekoppeld. Vijf LBG-gidsen en gastgids Paul Thissen hebben 76 deelnemers rondgeleid. Vanwege corona was aanmelden voor de wandeling verplicht en dat is iedereen goed bevallen: je weet het aantal potentiële deelnemers en kunt daarop het aantal gidsen aanpassen. De gidsen lieten de restanten van het landgoed zien die nog steeds te vinden zijn. De tweede excursie vond plaats op 28 november en hiervoor moesten we de gemeente- en zelfs de provinciegrens over. We startten die middag namelijk bij herberg 't Zwaantje in de gemeente Mook en Middelaar. Ook hier stonden 6 gidsen paraat en nu was onze gastgids Dick Scholten. Er hadden zich 28 deelnemers aangemeld. De excursie leidde door buurtschap De Biesselt richting Mookerheide. Een mooi gebied met nogal wat hoogteverschillen. In het verre verleden een oord van armoede, nu een buurt met bovengemiddelde bebouwing en bovenbemiddelde bewoners.

2. Vrijwillig landschapsbeheer

Landschapsbeheer Groesbeek (LBG) is de afdeling binnen de Werkgroep Milieubeheer Berg en Dal waarin vooral praktisch werk wordt verricht op het gebied van onderhoud en beheer van het landschap. Een keer per maand, doorgaans op de eerste zaterdag van die maand, tussen 9.00 en 13.00 uur steken de vrijwilligers de handen uit de mouwen. De werkzaamheden bestaan o.a. uit het snoeien van struweel, het knotten van bomen, het plaggen van bermen en maaien en hooien op die plaatsen waar geen landbouwmachines kunnen of mogen komen. Naast de reguliere werkdagen is er een kleine ploeg die ook op maandagen kleinere klussen oppakken. In 2020 werd het coördinatorschap gedragen door Gijs Looijen, geflankeerd door Nel van den Bergh en Ferdinand ter Schure. De totale werkgroep van LBG, bestaande uit 25 deelnemers (mailcirkel: 40), kent een vaste kern van ongeveer 15 actieve leden.

Vanwege de corona-bepalingen zijn de maandelijkse werkdagen op zaterdagochtend een aantal keren afgelast. Wel is er gewerkt op:

- 5 juni in het Schildbroek
- 4 september in het Schildbroek
- 2 oktober in het Schildbroek
- 6 november (Landelijke natuurwerkdag) op de Galgenhei
- 11 december in het Schildbroek.

Het was fijn om elkaar na een lange onderbreking weer wat regelmatig te zien.

De Landelijke natuurwerkdag die jaarlijks op de eerste zaterdag van november plaatsvindt was in Groesbeek weer een succes. We hadden een grote opkomst op de Galgenhei, ook van veel kinderen.

Ook het helpen met maaisel afvoeren in het Kranenburger Bruch is inmiddels een traditie binnen LBG aan het

worden. Jaarlijks laat de NABU Niederrhein daar een paar kleine perceeltjes maaien die te nat zijn voor zware tractoren en machines. Het maaisel moet met de hand worden bijeengeharkt en afgevoerd op stukken zeil. Een paar uurtjes zwoegen, maar vele handen maken licht werk.

Een klein groepje LBG-ers is wekelijks actief op maandagochtend. Omdat dit een beperkt aantal vrijwilligers betreft was het iets gemakkelijker om in het veld afstand te houden. Een groot deel van het jaar heeft deze groep daarom wel kunnen doorwerken. Er is vooral veel gewerkt aan het uitsteken van bosopslag in de natte schraalgraslanden van het Schildbroek, Slumke en Kaalbroek. De vrijwilligers maken daarbij gebruik van speciaal geprepareerde uitsteekschoppen (met dank aan Henk Klaassen!).

Het meeste gereedschap van LBG is in tijdelijke bruikleen van Landschapsbeheer Gelderland. Het tussentijdse onderhoud wordt gedaan door Henk Klaassen. Henk en Remco Vogel hebben medio 2021 het gereedschap teruggebracht naar Landschapsbeheer Gelderland en ingewisseld voor nieuwe materialen.

3. Informatieavonden

In 2021 konden geen informatieve avonden worden georganiseerd vanwege corona-beperkingen.

4. Inventariseren en beschermen van vogels

Weidevogels

In 2021 hebben Henk Klaassen en Harry Gasseling (op gepaste afstand) weer de weidevogels geïnventariseerd, met name de Kievit. Er zijn een paar boeren die melden dat ze Kieviten op hun land hebben gezien, waarna Henk en Harry deze hebben opgespoord en beschermd. Het beschermen van de Kieviten houdt in dat ze de nesten op afstand opsporen. Ze komen niet bij de nesten, om geen geursporen voor predatoren achter te laten. Van de Kievit hebben ze 19 nesten op boerenland gevonden, waarvan er 6 broedsels uitgekomen zijn en 3 onbekend. In en om De Bruuk hebben ze drie broedende Kieviten gezien. Van twee nesten is zeker dat die met succes gebroed hebben, ze hebben kleine kuikens gezien. Helaas worden veel nesten en kuikens gepredeerd.

Akkervogels

Het onderzoek naar de patrijzen doen Henk en Harry voor Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG) die de gegevens weer deelt met de agrarische natuurvereniging en SOVON. Op verzoek van SLG coördineren Harry en Henk nu het Groesbeekse patrijzenproject. Ze verzamelen de gegevens samen met boeren, burgers, vogelaars en buitenlui. Volgens de richtlijnen moeten ze volgens het Avimap programma werken maar omdat zij veel in het veld zijn registreren zij ook en dan vooral de waarnemingen van iedereen uit het veld. Wel controleren zij deze waarnemingen. Gekeken wordt waar de paartjes zich ophouden, dit is voldoende om dit als broedterritoria mee te tellen. Er wordt niet naar nesten gezocht. In 2021 zijn er 33 broedterritoria gevonden. Omstreeks september hebben ze verschillende groepjes patrijzen met jongen gezien. Behalve patrijzen bekijken en noteren Henk en Harry alle andere vogels die ze tegenkomen.

Als je een keer mee wilt, neem dan via de WMG contact op met Henk Klaassen.

Nestkasten

In het buitengebied van Groesbeek heeft Henk Klaassen een aantal steenuilkasten opgehangen. Omdat er vanwege corona geen bezoeken afgelegd mochten worden, heeft hij de kasten niet kunnen controleren. Er hangen ook tien spreuwenkasten, rond de Ashorst en Lage Horst. Omdat hij deze in zijn eentje kon controleren is dit wel gebeurd. Half mei zijn de eerste nesten gemaakt en er zijn bij allemaal met succes jonge spreuwen uitgevlogen. Een maand later waren alle kasten weer bezet voor een tweede legsel, ook die zijn allemaal uitgevlogen.

5. LBG gaat heggenvlechten

In 2021 zijn alle activiteiten m.b.t. het heggenvlechten afgelast. Ook de jaarlijkse terugkomdag in september kon helaas niet doorgaan.

6. Tot slot

In het vorige jaarverslag maakten we melding van twee mannen van het eerste uur die ons dat jaar ontvielen: Heinz Giesbers en Henk Eikholt. De laatstgenoemde was één van de oprichters van LBG in 2000. Na zijn overlijden heeft de familie geld ingezameld voor enkele bankjes in het Berg en Dalse landschap. Het werden er maar liefst zeven op diverse plaatsen in onze gemeente. Op alle bankjes staat een mooie foto die door Henk zelf is gemaakt. Een aantal bankjes is opgenomen in een speciale Kiek Dor wandelroute die door de familie is bedacht

en te koop is bij Bruna en VVV. De opbrengst van deze wandelroute is gebruikt om nog wat extra bankjes te plaatsen, dit is in 2021 gedaan. Vlakbij zijn geboortegrond stond al een Kiek Dor bankje in een pad zonder naam. Op initiatief van Paul Leenders en Peter Pouwels heeft dit pad op 25 april een naam gekregen: het Henk Eikholt Paedje. Een mooi eerbetoon aan een markante natuurliefhebber die voor LBG veel betekend heeft.

Berichten en nieuws van LBG staan op de website van de WMG (www.wmg-groesbeek.nl/landschapsbeheer).

Het organiseren van al deze activiteiten zou een stuk moeilijker zijn geweest zonder de belangeloze medewerking van de Gemeente Berg en Dal, Werkgroep Milieubeheer Berg en Dal, Landschapsbeheer Gelderland en Balkon van Groesbeek. En verder natuurlijk iedereen die hand- en spandiensten verleende bij onze activiteiten, zoals onze twee gastgidsen dit jaar Paul Thissen en Dick Scholten. Voor de publiciteit konden we steeds weer terecht bij Hét Gemeentenieuws, De Gelderlander, Rozet, Topic, Omroep Berg en Dal (o.a. Kiekdor) en bij KNNV. Een extra woord van dank voor Loes de Valk voor alle mooie foto's.

Verder dank aan allen die actief hebben deelgenomen aan één van onze activiteiten. En dan met name de gidsen van LBG en de vrijwilligers die regelmatig een zaterdag actief bezig zijn om ons mooie Groesbeekse landschap nog verder te verfraaien.

